

CORVINA

A MAGYAR KÖNYVKERESKEDŐK EGYLETÉNEK KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 10., 20. ÉS 30-ÁN.

A «CORVINA» szerkesztőségének szánt kéziratok Petrik Gézához (Budapest, II., Bimbó-utca 12.) küldendők.

Az egylet tagjai ingyen kapják.

Előfizetési ára egész évre 16 kor.

HIRDETÉSEK ÁRA: 3 hasábos nonpareille soronként tagoknak 6 fillér, nemtagoknak 10 fillér.

Ujjonnan megjelent könyvek.*

Athenaeum r.-t. könyvkiadóhivatala Budapesten.

- Kárpáti Kelemen.** Szemelvények Q. Curtius Rufus Macedon N. Sándor története című művéből. (8-r. VIII. 125 l. és 1 térkép.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 1 k. 80 f.
- Klupaty Antal dr.** A magyar kereskedelmi jog kézikönyve. Második átdolgozott kiadás. II. kötet. (N. 8-r. 570 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 10 k.
- Orosz Alajos.** Német olvasó- és gyakorlókönyv teljes nyelvtannal. Közép és polgári iskolák számára. Második, javított és bővített kiadás. (8-r. VI. 255 l.) 2 k. 60 f.

Breisach Sámuel Zala-Egerszeg.

- Balassa Ernő.** Takarékpénztári kettős könyvviteltan. Különös tekintettel a gyakorlati követelményekre. Takarékpénztári tisztviselők, igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok használatára. (N. 8-r. XIII 341 l.) Zala-Egerszeg. 1901. Szerző tulajdona. Breisach Sámuel bizom. 4 k. 40 f.

Dobrowsky és Franke Budapesten.

- Mit is akar dr. Lehmann Adolf,** a kopenhágai egyetem psicho-physikai tanára? 1901. (Különlenyomat az «Égi Világosság» 1901. 6., 7. és 8. számából.) (8-r 35 l.) Bpest, 1901. Dobrowsky és Franke bizom. 4c f.

Kilian Frigyes utóda egyet. könyvkereskedése Budapesten.

- Baross János dr.** Az öröklési jog kérdései. Különlenyomat a Magyar Gazdák Szemléjéből. A Magyar gazdaszövetség kiadványai XXXVIII. kötete. (8-r. 84 l.) Bpest, 1901. Kilian Frigyes utóda bizom. 2 k.

Ifj. Nagel Ottó Budapesten.

- Ősi Kornél.** Telivérek. Jó kompánia és egyéb elbeszélések (K. 8-r. 189 l.) Bpest, 1901. A szerző kiadása. Ifj. Nagel Ottó bizom. 3 k.

- Tomcsányi János.** Kézirat-olvasási gyakorlatok. Segédkönyv a kézirat-olvasás és fogalmazás tanításához. Az elemi iskola IV—VI. osztályai, az ismétlő-, ipar és kereskedelmi tanoncziskolák használatára. (4-r. XI. 64 l.) Bpest, É. n. Ifj. Nagel Ottó 80 f.

Ráth Mór Budapesten.

- Törvénycikk 1900: XXV.** Az 1884: XVII. t.-c. 50. §-ának) ipar-törvény) a megrendelések gyűjtésére vonatkozó rendelkezései módosításáról jegyzetekkel, magyarázatokkal és a végrehajtási utasításokkal. 1899: LIX. törvénycikk a hazai iparnak állami kedvezményekben való részesítéséről. Harmadik bővített kiadás. (8-r. 22 l.) Bpest, 1901. Ráth Mór. 80 f.

Singer és Wolfner Budapesten.

- Beniczkyné Bajza Lenke.** Tavasz és szerelem. Regény három kötetben. II. kiadás. (8-r. 152., 151., 164 l.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner 4 k. 80 f. Díszkötésben 6 k. 40 f.
- Egyetemes Regénytár.** XVI. évf. 15. kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner. Egy-egy kötet vászonkötésben 1 k.

* Könyvészetünk teljessége érdekében felkérjük a t. kiadókat, hogy kiadványaik egy-egy példányát megjelenés után azonnal címre beküldeni sziveskedjenek. Rényi Károly (Grill-féle cs. és kir. udv. könyvkereskedésben).

15. kötet. **Hope Antony.** Hentzau Rupert. Fordította Révész Paula. II. kötet. (166 l.)

- Gárdonyi Géza.** Pöhltyék és más efféle falusi történetek. Második kiadás. (K. 8-r. 159 l.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner. 2 k.
- Göre Gábor.** (Gárdonyi Géza.) Göre Gábor bíró úr könyve. Mindönféle levelei, kalandozásai és tapasztalattjai az Katufék sógorral, még az Durbints sógorral. Az én nótám is benne van ebbe a könyvbe, mög a kanászé. 5. kiadás. (K. 8-r. 159 l.) Bpest, É. u. Singer és Wolfner. 2 k.

Stampfel Károly udv. könyvk. Pozsonyban.

- Tudományos zsebkönyvtár.** 84. szám. (K. 8-r.) Pozsony, 1901. Stampfel Károly. Egy-egy szám. 60 f.
84. szám. **Berényi Pál dr.** Kereskedelmi jog. (88 l.)

Vesszősi József Kúnfélegyháza.

- Kiskun-Félegyháza város ház-, tanya- és szőlőtulajdonosainak névjegyzéke.** Függetlenül az iparosok és kereskedők név- és lakjegyzéke. Kiadta: **Vesszősi József.** (N. 8-r. 146 l.) Kúnfélegyháza, 1901. Vesszősi József. 4 k.

Idegen nyelveken megjelent könyvek.

Buzárovits Gusztáv Esztergom.

- Györfly Iván.** Silozpyt spočítkami lučby. Učebna knižka pre žiakor ľudových škól. Šturte opravené vydanie. (8-r. 54 l.) Esztergom, 1901. Buzárovits G. 20 f.
- Schmitt Jakab dr.** Výklad Malého Deharbeovho Katekizma. Preložila Slovenska Škola. S odobrením Jeho Knížatskej Milosti pana Primaša Uhorského a arcibiskupa Ostrihomského. Druhé dla ôsmého nemeckého vydania usporiadané vydanie. (N. 8-r. 251 l.) Esztergom, 1901. Buzárovits G. 3 k.

Ráth Mór Budapesten.

- Gesetz-Artikel XXV vom Jahre 1900.** Über die Modifikation des auf das Sammeln von Bestellungen (Handels-Aufträgen durch Reisende) bezüglichen Bestimmungen des § 50 des Ger.-Art. XVII vom Jahre 1884 (Gewerbegesetz) mit der Durchführungs-Verordnung und den Vorschriften über den Hausirhandel. Erläutert von Dr. Rudolf Krejcsi. Zweite Auflage. (8-r. 16 l.) Bpest, 1901. Ráth Mór. 1 k.

Zeneművek.*

Bárd Ferenc és testvére Budapesten.

- Marion W.** Der rothe Kleine. Lied. (Text v. W. Jürgens.) Bpest, 1901. Bárd Ferenc és testvére. 1 k. 50 f.
- Schindler Josef.** Macht nix, genirt nix! (Text v. A. Bergmann.) Für Gesang mit Pianoforte. Bpest, 1901. Bárd Ferenc és testvére. 1 k. 50 f.

Harmonia r.-t. Budapesten.

- Lieder und Couplets,** für Gesang mit Klavierbegleitung. Bpest, 1901. Harmonia r.-t.
15. D'Amant Leó. Op. 139. Das Übermädel. (Dal a gummirádlisról.) Couplet. 1 k. 50 f.

* Felkérem a t. kiadó urakat saját érdekükben, hogy zeneműjodonságaikat *alanti címre beküldeni* sziveskedjenek, mert csak úgy vagyok képes lelkiismeretesen és pontosan szerkeszteni e jegyzéket.

Huber Carl. (Aus dem musikalischen Nachlass) Chopin Op. 55 No. 1. Nocturne für die Violine mit Pianofortebegleitung. Bpest, 1901. Harmonia r.-t. 1 k. 80 f.

Klökner Ede Budapesten.

Kincses magyar nóták. Bpest, 1901. Klökner Ede.

10. szám. 1. Bogdán István. Nevet engem az én rózsám...
2. Lengyel Miska. (Népdal átírat.) Künn a sörház-kaszárnyában... 80 f.
11. szám. 1. Gaal Ferenc. Elragadta galambomat... 2. Gaal Ferenc. Siófokra megy a hajó... 80 f.
12. szám. 1. Gaal Ferenc. Nyisd ki anyám... 2. Ne töltsetek, én már többet nem iszom. Népdal... 80 f.
13. szám. 1. Lengyel Miska. Búcsuzik a feeskemadár...
2. Szentirmay Elemér. Csali legény volna kedve... 80 f.
Huber Sándor. Mi a szerelem? Dalkeringő. Ének-zong. kísérettel. (Szövege Mátrai Jenőtől.) Bpest, 1901. Klökner Ede. 1 k. 80 f.

Lyra. Magyar férfinégyeskarok gyűjteménye. Bpest, 1901. Klökner Ede.

- X. 1. Lányi Ernő. Op. 109a. Kossuth gyászdal. 2. Lányi Ernő. Op. 109b. Hát még mindig...? Vezérkönyv. 2 k. netto. Egy teljes szólam. 80 f. netto.
XI. 1. Lányi Ernő. Op. 110. Haj, száj, szem. (Szöveg Vörösmarty Mihálytól.) Vezérkönyv. 2 k. net'o. Egy teljes szólam... 80 f. netto.

Zenélő-Magyarország. VIII. évfolyam. Bpest, 1901. Klökner Ede.

10. füzet. 1. Künn a sörház-kaszárnyában. Népdal, átírta Lengyel Miska, szövegét írta Bodrogi Zsigmond. 2. Ivon-Greizinger Iván, Op. 92. Sir is, nevet is. Polka-Mazurka. 3. Beyer F. Rákóczy induló, Négykézre zongorára. 60 f. netto
11. füzet. 1. Ne töltsetek, már én többet nem iszom. Népdal átírta Lengyel Miska. 2. Radics Béla. Gizella csárdás zongorára. 3. Kárpáti Sándor. Églantine, Gavotte, zongorára. 4. Bordeaux Géza. A hősök tánca. — Heldentanz. Magyar jellemkép. Heg.-zong. 60 f. netto.
12. füzet. 1. Lengyel Miska. Búcsuzik a feeskemadár... 2. Tschaikowsky Péter, Op. 9. No 3. Mazurka do Salon. zongorára. 3. Huber Sándor. Mi a szerelem? Dal keringő, szövegét írta: Mátray Jenő. 60 f. netto.

Nádor Kálmán (Táborszky Nándor) Budapesten.

Barta Henrik. Kecskeméti csárdás. Zongorára. Bpesten, 1901. Nádor Kálmán (Táborszky Nándor)... 1 k. 60 f.

Erdélyi Dezső. Cimbalom-szalon. III. évfolyam. Bpest, 1901. Nádor Kálmán. (Táborszky Nándor.)

10. szám. 1. Belezna A. Verje meg az Isten... 2. Már én többé a fő-utczán... 3. Erdélyország fővárosa Kolozsvár... 4. Ez az utca végig sáros... 5. Széna terem a réten... 6. Fazekas A. Tubi-csárdás... 7. Erdélyi Dezső. Hattyukeringő. 1 k. 20 f.

Pesti könyvnyomda r.-t. Budapesten.

Bátori Lajos. 58. mű. Öt dal. 1. A szálak... 2. Ki kérdezi... 3. Szerelem... 4. Ne higjy mindent... 5. Édes emlék bece... Ének-zongorakísérettel. Budapest, 1901. Pesti könyvnyomda r. t. 2 k. 50 f.

Rózsavölgyi és társa Budapesten.

Horváth Géza. Op. 33. No. 4. Fantaisie Mignon Hongroise. pour Piano. Budapest, 1901. Rózsavölgyi és társa.

Magyar dalok és Népdalok. 5. Folyam. Bpest, 1901. Rózsavölgyi és társa.

13. Lengyel Miska. Durbints sógor, tegnap este... 14. Lengyel Miska. A fiadi halas tóba... (Népdallamok után) 1 k.

Oesten T. Op. 182. Buzavirágok, könnyű és tetszetős zenedarabok, kedvelt és szép népdalok dallamára, ujjazattal és nyolcadfogások nélkül. — Kornblumen, leichte und gefällige Tonstücke über beliebte Volkslieder mit Fingersatz ohne Octavenspannung. Für Pianoforte. Bpest, 1901. Rózsavölgyi és társa. 2 k.

Putits György. Ibolya nyiláskor. Mazurka, zongorára. Bpest, 1901. Szerző sajátja. (Bpesten, Rózsavölgyi és társa bizománya.) 1 k.

Zenegyöngyök. Tánccok, operák, dalok stb. gyűjteménye népzenekearra. Bpest, 1901. Rózsavölgyi és társa. 72. Baka Baitz-Linka. Bakfis induló. 2 k.

A könyvnyomtatás és könyvdíszítés ipar-művészete.

Kivonat Czakó Elemérnek a «Csak szoroson»-egyletben tartott fölolvasásából.

(Folytatás.)

Ez imakönyveknél a széldíszek gazdag motívumai igen tetszetősek, és a sötét háttér szépségüket csak emeli. Eredetileg mind úgy készültek, hogy színeket kapjanak. Egynéhány festett példány ismeretes is, melyeknél a színharmonia a miniatűr festészetre emlékeztet. Ezeknél az alapot az aranyozás fedi. Franciaországban a XVI. század közepe táján a lyoni nyomdászok keleti díszítő elemeket is használnak s mint szövegeik mustráin, úgy a könyvdíszeken alkalmazott arabeszkjeik is messze földre kiterjedt hatásúak voltak.

Németországban egész más irányt vettépp a renaissance folytán a könyvdíszítés, mely sokban eltért olasz mintaképtől. Az első nyomdászati művekben a fametszet szintén plasztikátlan volt és dekoratív hatásában kiváló. Maga Dürer is néhány címlapnál és könyvdísznél a zsinórkötéshez hasonló sikképményt használt, melyet nálunk sokan magyar remiszceciának próbálnak elismertetni, pedig ezek mintáját régi olasz rubrikátorok díszítő eleme képezte, eredete pedig Byzancia mutat. A XVI. századdal Németországban a fametszet és rézmetszet különös föllendülése köszöntött be. Dürer további tevékenységével egy új világ nyílt meg a művészek számára, megváltozott vele a világnézet és meg a sokszorosítható képek művészi színvonala. Dürer előhírnökei Schongauer és kortársai már bizonyos szabad szellemben dolgoztak a reformációval felízgettött nép számára.

A német könyvdíszítés mesterei új csapatban indultak. Talán Burgkmaier az egyetlen kivétel e tekintetben. A többiek mind csatlakoztak Dürer fametszetének fölfogásához, amelyben törülmetszett realizmus és nagy adag festői erő nyilatkozott meg. És nemcsak az illusztrációnál hódoltak e szellemnek, hanem a legegyszerűbb könyvdísz is e jegyben fogant. Kétségtelen, hogy Dürernek magának, kortársainak és utódainak illusztrációi jóval fölülte állnak azoknak, amit az olaszok e tekintetben fölmutattak; mégis dekoratív szempontból nem versenyezhetnek egy velencei vagy flórenci mesterrel sem. Mert Dürerék önálló életre alkalmas képeket készítettek, melyek magukban nagy művészi alkotások, de mint a szöveg társai, kísérői vagy részei, szerepüknek meg nem felelnek. Nem alkalmazkodnak környezetükhöz, kiváló tulajdonságaiknál fogva túlszárnyalják ugyan, de nem olvadnak össze velök egységes egészszé. Már Hans Holbein és iskolájának művészete s ornamentikája közelebb áll a könyv szelleméhez és azok mestereihez, az olaszokhoz. Holbein szellemes és ötletes rajzai kiváló, mint illusztráció is. Haláltánca technikailag és művészetileg legtökéletesebb alkotás, amit valaha fametszetbe készítettek. Holbeinnek különösen azon művei, amelyeket Bazelben alkotott, már a könyvvel vonatkozásban van, mint Dürer művészi szárnyalású fametszetei, amelyekből nagy szépségük dacára hiányzik a nyomtatáshoz való szorosabb kapcsolat. És Holbein más tekintetben is tudatában van annak, hogy mi az illusztrátor feladata. Művésziesen dolgozza föl a szöveg tartalmát, követi az író fantáziáját, nem másítja meg erőszakosan, de viszont

mégsem azt adja elő illusztrációjával, amit már szóval lenyomattak, tehát a figyelmes olvasó elé tálalni fölösleges; széldiszzeiben azonban szabadon csapong ornamentális fantáziája és humora. Kezdebetűi, fejlécei, címlapjai s nyomdászjelvényei, amelyeket rajzai után eredeti nagyságban metszett fába, méreteivel és karakterével kitűnően illenek a nyomtatás betűihez. Azonban még Holbein sem birt lemondani egészen a testszerű árnyékolás gyakorlásáról.

A mint látjuk, Németországban a könyvdiszítésben a szellem és a tartalom uralkodott, míg Olaszországban a forma. Az első kifejező, a második stilszerűbb. A német művészek illusztráltak, az olaszok dekoráltak. A kétféle felfogás egyesülése képezi a könyvdisz ideálját.

Mind Német-, mind Olaszországban a XVI. század végén a mesterek után mesteremberek vették át a vésőt, akik a nagy renaissance művészek kincseit váltották csak apró pénzre s éldegéltek a klasszikus világ plasztikus s architektonikus emlékein.

A mily gyors volt a sajtó hódítása, épp oly gyorsan hanyatlott a művészet a könyvekben. Egy száz év alatt fejlődött, virágzott és hervadt el. Oka ennek az új fölfedezések, hódítások voltak, amelyek mellett üzleti és kapzsi szellem hatotta át az embereket. A reformáció aszkéta felfogása, amelylyel szembe helyezte magát a renaissance alatt félig pogánynyá vált katholicizmussal, sem kedvezett a művészetnek. A klasszicizmus, mint a hogy az ismukkal gyakran megesik, fojtogató nyűgévénötte ki magát a könyvdisznél s a művészi tartalom hanyatlása után a forma két századon át nem engedett szóhoz jutni mást. Végre Franciaországban némi lendület állott be a rokoko arisztokratikus divatjának újszerű díszítési módjával, de főleg pedig a rézlap alkalmazásával. A rézmetszet technikája már rég használatos, de inkább csak önálló műlapoknál vették igénybe, ellenben a rézkarc egyszerűbb előállítási módjánál fogva hamarabb beférkőzött a könyvbe. Az új eljárás bevitele újságnak újság volt, de magasabb művészi fejleményt, különösen dekoratív szempontot tekintve, nem jelentett. Magában a technikában volt valami, ami érdeket keltett, a művész közvetlen keze munkája képezte az alapját s a bársonyos levonat még kisebb tehetség művénél sem nélkülözött egy bizonyos gráciát. Eleinte csak magánosan, külön oldalra, előállított műlapokat fűztek a könyvekhez, aztán már címlapokon is alkalmazták a rézkarcot, amikor természetesen a fölírat többnyire benne foglaltatott a rajzban. Később szöveg közé nyomott fejlécek, záró és más képek jöttek, ami csak a nyomdász munkáját nehezíté, mert a rézlapok miatt minden könyvet kétszer kellett a sajtón átjuttatni.

A rézmetszet és rézkarc felvirágzása a dekoratív könyvdisz háttérbe szorítását jelentette. Az egyszerűbb eljárások stilszerűbbek voltak. A rézlapon való sokszorosítás távolabb áll a nyomtatott betűtől, mint a fametszet. A lapok épségét és egységét fenyegeti a két különböző felfogású művész és a két különböző módszerű technika találkozása. Mig a régi fametszetek úgyszólván testvérei voltak a betűknek, s ezen rokonsági köteléket sohasem tagadhatták le; összhangjukat az is biztosítja, hogy egyszerre, egy tónussal lehet lenyomatukat venni. A rézlapall ellenben sohasem lehet igazodni a betűk karakteréhez.

Csak a XVIII. századbéli francia művészeknek sikerült valahogy az ellentétet kiegyenlíteni s a

festőiség ügyes előtérbe tolásával nyújtottak csak engesztelést a betűk stilje ellen elkövetett vétkekért. A stilst-adó Lajosok (XIV., XV, XVI) alatt már Párisban sikerült nyomdásznak, rajzolóknak, rézkarcolóknak és metszőnek együtt a munkafelosztás és a technika különfélesége dacára is összhangzó műalkotást létrehozni. Természetesen ezt csak nagy áldozattal és *Watteau* vagy *Boucher* megvesztegető művészetével lehetett megcsinálni.

A barok-korszakban Franciaországban a könyvdisz márcsaknem túltengett. Vignettákalakos díszszel, keretek, fölül vagy alul jelképekkel fűszerezve, kis és nagy egészoldalas illusztrációk igen kedveltek voltak. A díszítés túlhalmozásának ellenére is azonban határozott izlést lehel e kornak minden könyve, bizonyosságára annak, hogy készítők jól értettek mesterségükhöz, ha néha vissza is éltek vele. A szemközi oldalak egységes képet nyújtanak. A fejléc és a zárókép mindenkor számol a papiroldal szögletes alakjára; ha egyik oldalon kép foglal helyet, a másik oldal annak ellensúlyozására törekszik és mintegy kiegészíti vis-à-vis-ját.

Franciaországon kívül már e korban kezdték utánozni mindenben Franciaországot. Természetesen az itt divatos sokszorosító eljárás is sok utánzóra talált más országokban. De a nevesebb illusztrátorok csak képeket készítettek és nem dekoratív könyvdiszket; mindenre gondoltak inkább, mint arra, hogy nyomtatott sorok közé lesznek alkotásaik ékelve, s a környezettel mitsem törődtek.

A rézlap-eljáráson kívül Európaszerte úgy, ahogy a fametszet is megél valahogy az olcsóbb könyvekben. Sőt mint nyomdász nagyobb jelentőségre tesz szert. Általában a rokoko és barok korszakában a nyomdák ékítményei megszorodnak, de csak a Párisban készültek tartalmazznak izlést közülok, a németországbéli betűöntődéknek rokoko vagy barok elnevezés alatt világgá bocsájtott e nemű alkotásai többnyire hitványak és nehézkesek. A magyarországi könyvdiszítés is ugyanazokat a változatokat mutatja, mint a külföldnek e nemű áramlatai. Csak talán késve lép mintaképeinek nyomába; mig a hullámgyűrűk hazánkig tágultak, időtelt bele s a hullám ereje is lankadt.

Persze általános mértéket alkalmazva az első magyar könyvdiszre, azt kell mondanunk, hogy nem felelnek meg mindenben a művészet kánonának és kinyomozható idegen hatás alatt keletkeztek. De azokat mégsem nézhetjük olyan szemmel, mint a minövel a történeti ereklyéket szokás. Lehetetlen meg nem becsülnünk azokat a törekvéseket, a mivel a XVI. század magyar nyomdász-művészei, eszköz és előtanulmány hiányának ellenére, a szépség ideálját próbálják megközelíteni. A könyvillusztrációban benne van az egész gondolkozási kör, melyben az emberek képzelete mozgott. Megelevenednek a címlapok, kezdebetűk és a jobbra az ötvösöktől eltanult vagy kölcsönzött záróornamentek finom vonalaikkal. Találkozunk a hősök, nymfák, amorettek mellett Ádám és Éva némi anatómiai tudással megrozott alakjaival. Herkules és orozzlánnal küzdő Sámson, Zeus és a szenvedő Istenember váltakozva lép képzeletük elé minden diszharmónia nélkül. S a tisztán dekoratív megoldásokban is föllemjük a stilizált akantuszt, a klasszikus delfint a magyaros «bokorvirággal», melynek elemei a rózsza, szegfű és tulipán.

Attekinteni bajos a hazai könyvornamentika mestereinek tevékenységén, mivel a rávonatkozó adatok átkutatása iránt eddig nem sok történt. Pedig voltak érdemes férfaink. *Honter*, mint fametsző művész is nagy, Bazelben tanulta a technikát és Holbein szelleme felcsillámlik nála. Már az új-szigeti nyomda *Strutius* nevű képiró legénye, aki a bécsi Syngreniustól beszerzett nyomdakészletet pótolta egypár metszettel, nem volt egyéb mesterembnél. *Strutius* fölött magasan áll a Heltai-nyomda névtelen metszője; fejléceinél az erdélyi zománc-technika ornamentumai is szerepelnek. G. C. mester a vándor nyomdászok rendjéhez tartozott, mint *Hoffhalter* Rafael, monogrammjával sok kolozsvári, bártfai népies nyomdatermék fametszetével találkozunk. *Hoffhalter*nek pedig halálát is egynémely fametszet okozta, művészetét a szentháromság kigúnyolására használván, 1568-ban ezért kivégeztetett. Igen sok könyvdísz maradt fenn e korból a magyar könyvekben, amelynek eredete a niello-lenyomatra emlékeztető ötvös «példametszés»-re vall. Ezek renaissance formák, némi keleti pongyolasággal közölve.

A XVII. században a politikai érdekek harca hazánkban annyira háttérbe szorította a szellemi élet fejlődését, hogy a sokszorosító művészet, nem hogy mélyebb gyökeret vert volna, de kis ágacskákat is alig birt zavartalanul hajtani. A felső-magyarországi városokban lendült fel csak némileg a művészi és műipari élet, de olyan központok ott sem keletkeztek, ahol a tömeges gyakorlat folytán a könyvdíszítésben talán iskolát különböztethetnének meg. A rézmetszet művelői jutottak legnagyobb elismeréshez; közülök *Eisenberg*, *Hibner* nem egy sikerült munkát alkottak. Mint egyetlen kiváló fametsző illusztrátor, e korból említendő az eperjesi kántor, *Bubenska Jónás*. Az *Orbis pictus*ának pontos és világos felfogású rajza szenzációs sikert biztosított Comenius könyvének, amelyről külföldön, Nürnbergben, 1708-ban utánzatot is metszettek.

A XVIII. században Magyarországon is elérkezett a rézmetszet és rézkarc általános divatja. A nagyszombati diszertációk és naptárak mellékleteként virágozott különösen. Később Pozsony és

Pest is kedvenc tartózkodási helye lett a rézlapon sokszorosító művészetnek. Mindezek jóval nagyobb művészetet fejtettek ki, mint elődeik, de külföldi kortársaikhoz hasonlóan a könyvdíszítés dekoratív szempontját egész figyelmen kívül hagyták.

Mint már a XVIII. században, úgy a XIX. században is a hazai könyvdíszítés történeti része bővül, nem tart vele arányt azonban a művészi minőség. A legeslegújabb időkig csak szórványosan felbukkanó tehetségek feleltek meg azon feladatnak, amelyből a könyvdíszítés iparművészetileg való fel fogása áll. A múlt század, a végét kivéve, e tekintetben is az utánzók százada volt, egymást váltották fel benne letűnt századok stíljei. A könyvdíszek régi minták értelmetlen összekeveréséből állottak. Intarzia, delfinek, gyümöleskötegek, kartusok stb., csak úgy hemzsegnek minden vonatkozás nélkül. Sőt az építészeti ékítményeknek is nagy szerep jutott. A címlapokon görög csarnokok, gótikus kapuk és főleg renaissance szörnyetegek épültek, amelyeknek művészietlen volta ijesztő például szolgálhat minden időknek.

E korban különben külföldön is a nyomdák üzletemberek kezébe kerülnek, felszereléseiket pedig gyárosok eszközlik. Mi sem természetesebb, mint hogy ily körülmények között a művészet jár legmostohábban. Tulajdonképpen már ott vesztett a művészet, ahol az első gép legyőzte a kézimunkát, tehát mindjárt a nyomtatás feltalálásánál; még inkább csökkent a könyvdíszítés nívója akkor, mikor már a gépet is gép, azaz a gyár látja el. A betűket, az ékítményeket, a dúcokat mind máshol és máshol készítik, egyik helyen sincsenek figyelemmel a másiknak munkájára, úgy, hogy már maga az a nagy munkamegosztás miatt alig lehet egységet hozni a könyvbe.

(Folytatjuk.)

VEGYES.

Hymen. Réti Szidi kisasszony, Réti Bélának, a Lampel-féle könyvkiadóhivatal irodavezetőjének nővére e héten tartotta meg esküvőjét Dóri Lajos gyárigazgatóval Budapesten.

HIRDETÉSEK.

Kilián Frigyes utóda Budapestén keres:

1 **Nagyváthy**, Nagyváthy János élete. (1891. Pozsony.) 17

Augusztus hó belépésre keresek egy fiatal keresztény segédet, ki a magyar és német nyelvet bírja.

Thiering Gyula,
(tulajdonos Mahr Árpád)
udv. könyvkereskedés
Sopronban.

18 2-2

Fiatall könyv- és papirkereskedőség, ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja és **nyomtatványok** felvételében jártas, július hóban alkalmazást nyer Freisinger Mór könyvkereskedésben Komárom. Arckép és bizonyítványmátsolatokkal felszerelt magyar és német ajánlatok directe kéretnek. 3-1

Augusztus hó 1-i belépésre keresek egy szerény igényű fiatal keresztény könyvtáros segédet, aki a papírszakmát is érti. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével és fénykép melléklésével kérek.

Kezdek ajánlatait is figyelembe veszem.

Grossmann Benedek utóda
20 H.-M.-Vásárhely.

Fiatall segédei állás betöltendő.

Keresek egy fiatal törekvő szakembert, ki megbízhatóan dolgozik, a papírszakmában is jártas, a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírja. Ajánlatokat arcképpel kérek.

Kecskemét, 1901. június 27.

Tisztelettel

Gallia-féle könyvkereskedés
Metzger Béla.

21

Vidéki könyvkereskedő urakhoz!

Igen tisztelt kartárs úr!

Eladó tankönyveinek jegyzékét szíveskedjék először hozzám juttatni, mert a használható könyvekért a **legjobb árt** fizetem.

Kartársi tisztelettel

Herczka Árpád

22 2-6 Antiquarium
Budapest, VII., Erzsébet-körút 18.

Berger Ignác Kisvárdán keres ódon, de tiszta állapotban:

1 **Báró Eötvös** összes munkái. Kötve.

1 **Vörösmarty** összes munkái. Kötve.

Ajánlatokat közvetlen kérek. 23

Hirdetések lapunk részére felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, V. ker. Kálmán-utca 2. sz.

«Csak Szorosan» magyarországi könyvkereskedő-segédék egy-
sületének *helyeszközlő osztálya.*

Keres:

Egy elsőrangú könyvkiadó cég részére ügyes és megbízható *utazókat* magas jutalék mellett. 1

Fiatal (*keresztény*) könyvkereskedő-segédet, ki a papírszakmában is jártas, a magyar és német nyelvet bírja, vidéki könyvkereskedés részére. 2

Egy előkelő fővárosi zeneműkereskedés részére intelligens, gyakorlott könyvkereskedő-segédet. Zeneműkereskedésben jártasak előnyben részesülnek. 3

Fővárosi könyvkereskedés részére egy fiatal *szép kézírással bíró* könyvkereskedő-segédet, ki a magyar és német nyelvben jártas. Ajánlatok arcképpel és bizonyítvány-másolatokkal kéretnek. Belépés *szept. 15.*, esetleg *október 1-én.* 4

Egy előkelő fővárosi könyvkereskedésben a sortimenterai állás augusztus 1-én betöltendő, csak komoly a magyar és német nyelvet szóban és írásban bíró fiatal emberek ajánlata vétetik figyelembe. 5

3-4 fiatal könyv- és papirkereskedő-segédet vidéki czégek részére. 6

E rovatban közöltekre minden megkeresést *írásban kér: Kántor Ferenc (Ráth cég, Haas-palota).*

Fiatal könyvkereskedő-segédet, ki a papírszakmában is otthonos, egy előkelő vidéki cég részére. 7

Ajánl:

Fiatal, törekvő, a könyv- és rokonszakmákban jártas segédet. A magyar és német nyelvet bírja. *Beléphet azonnal.* 1

Egy szakképzett könyvkereskedő, ki több éven át előkelő bel- és külföldi cégeknél mint első segéd volt alkalmazva és a papírszakmában is jártas, keres mielőbbi belépésre megfelelő állást. A magyar és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja. 2

Önálló munkához szokott, a könyv- és papirkereskedés minden ágában jártas, jómódorú hadmentes (*keresztény*) segédet, *azonnali belépésre.* A magyar és német nyelvet bírja. 3

Üzletvezetői vagy *első-segédi* állásra egy szakképzett, a könyv- és papirkereskedés minden ágában, úgy a könyvnyomdai munkák felvételében teljes jártassággal bíró hadmentes segédet. *Beléphet azonnal.* 4

Horovitz Lajos könyvkereskedése keres:

Márkus, Felsőbírószágaink elvi határozatainak VI. kötetét, füzve, esetleg eredeti kötésben több példányban is Ajánlatokat közvetlen kér. 27

Lehetőleg azonnali belépésre keresek egy komolyabb intelligens (*keresztény*) segédet, ki a sortimenterai teendőkből főleg a bel- és külföldi leszámolási munkálatokban teljesen jártas. Ajánlatokat arcképpel ellátva directe kérem. 28 2-1 **Toldi Lajos.**

29 **Reprodukáló műintézet.**

WOTTITZ MANFRÉD
sokszorosító műintézete
Budapest, Király-utca 30. sz.

Készít mindenféle kliséket

Autotypiák,
Phototypiák,
Chemigrafákat

háromszínű nyomásra.

Vidéki megrendelések 22-23
☞ pontosan eszközöltetnek.

Szolnokon, Jász-Nagykun-Szolnok-megye, törvényszék, főgymnasium, polgári leányiskola, állami, községi, felekezeti népiskolák, több állami hivatal székhelyén egy 30 év óta fennálló **könyv- és papirkereskedés** családi okokból szabad kézből átadó. Közlekedni meg tudhatni dr. Szűcs Nándor ügyvédnél Solnokon. 30 2-3

Csödtömegládás.

A vb. **Beznák Gyula** egri könyvkereskedő csödtömegéhez tartozó, a csödleltár 1141 — 1303, 1322 — 2140, 2415 és 2416 tételei alatt feltüntetett ingóságok három tömegben eladatnak.

Első tömeg: a csödleltár 1141—1303, 1322, — 1899, 1976, 1977, 2031—2033, 2035, 2036, 2039, 2040, 2063, 2069—2071, 2073, 2075, 2076, 2110—2121, 2130—2140, 2415 és 2416 tételei alatt felvett könyvek, melyek becsértéke 6949 K. 20 f.

Második tömeg: a csödleltár 1900—1975, 1978—2030, 2034, 2037, 2038, 2041—2062, 2064—2068, 2072, 2074, 2077, 2082—2109 és 2122—2129 tételei alatt felvett papíráruk, rajz- és írószerek, bolti állványok stb., melyek becsértéke 4139 K. 88 f.

Harmadik tömeg: a csödleltár 2078—2081 tételei alatt felvett kölcsönkönyvtár, melynek becsértéke 325 K.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy zárt írásbeli ajánlataikat, melyek az egyes tömegekre külön-külön teendők, folyó **1901. év július hó 22-ik napjának déli 12 órájáig** dr. Barchetti Károly tömeggondnoknál (Eger, érsek-utca 2. sz.) adják be. Az ajánlathoz bánatpénzül a becsár 10%-a készpénzben vagy óvadékképpes értékpapírban csatolandó.

A választmány az ajánlatokat a tömeggondnok lakásán 1901. év július hó 22-ik napján d. u. 2 órakor fogja tárgyalni, a mikor az ajánlattevők megjelenhetnek s további ígéretekkel tehetnek.

A választmány az ajánlatok el vagy el nem fogadása felett szabadon határoz s az árúknak sem mennyiségeért, sem minőségeért nem szavatol.

Vevő köteles a vételárat, mihelyt a választmány az ő ajánlatát elfogadja, azonnal lefizetni; ha ezt nem teszi, úgy az árverés az ő veszélyére és kárára azonnal is folytatható s ezen kívül bánatpénzét is feltétlenül elveszti. A vételi illeték a vevő terhe.

Az árúk a tömeggondnok közbejöttével a rendes üzleti órákban megtekintethetők.

Eger, 1901. június 21.

31 **A csödválasztmány.**

Lővy József fia Miskolcon keres:

5 Pallas lexikon XVII/XVIII. Révai köt.
2 « « « Aufrecht
és Goldschmied kötés.
1 Corpus Juris Hungarici II—IV. sorozat *kötve.*
1 Stern, physik. vizsg. módszerek.
1 Eötvös, Magyarország 1514-ben cab. kiad. I. köt., esetleg ennek 2. füzeté.

32 **Ajánl:**

2 Márkus, döntvények I. (Révai köt.)
1 « « « II. « « «

Molnár Mihály könyvk. Nagybányán keres és ajánlatokat közvetlen kér:

1 Horváth M., Magyarorsz. történelme 8 kötet.
1 Horváth M., Magyarorsz. függetlenségi harcának története.
1 Horváth M., 25 év Magyarorsz. történelméből.
1 Schwarz G., Római jog. 33

Bizományosság változtatása

esetére van szerencsém bizományi üzletemet a vidéki t. Kartárs urak szíves figyelmébe ajánlani. Együtt ajánlom nagy rakomány **német folyóiratok és fizetés munkák beszerzésére igen előnyös netto áraink mellett.**

Kiváló tisztelettel 24

Schenk Ferenc

1. bizományi üzlete és colportage nagykereskedése
Budapest, IV., Ujvilág-utca 17. sz.

CLICHÉKET

hirdetések, árjegyzékek, könyvek, szak- és hírlap, egyáltalán mindennemű nyomtatvány képes kiállítására számára legjobb kivitelben és legolcsóbb áron elvállal és készít

FISCHER LIPÓT

chemigrafiai műintézete

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

A t. kiadó urak figyelmébe ajánlom a ma már ritkaság számba menő Hunfalvy, Magyarország és Erdély című mű nagy kiadásához való — 146 drb — tulajdonomba átment **eredeti rézkliséket.**

Komoly reflektánsoknak tartalomjegyzéket, úgy szintén minta rézlenyomatokat készséggel küldök megtekintésre.

Tisztelettel

26 2-2 **Szűgyi Béla**

könyvkereskedése és antiquariuma
Budapest, IV., Károly-körút 26.

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

KÖNYVKIADÓHIVATALA BUDAPESTEN.

Budapest, 1901. július 1-én.

Alant felsorolt kiadványaink összes diszponált vagy bizományba szállított példányait a jelzett kiadásokban

visszakérjük.

34

F. évi július 28-a után ezen könyvekből egy példányt sem fogadhatunk vissza.

Ezen körlevelünk a Corvina f. évi július 10-iki számában is közöltetett és alkalomadtán ezen hirdetésünkre fogunk hivatkozni.

A *-al jelöltekből szoros és készpénzért vett példányokat is visszafogadunk (de csakis a jelzett kiadásokban, teljesen kifogástalan állapotban). — A többiből csak bizományi példányokat fogadunk vissza és mások feltétlenül vissza fognak utasíttatni. Ily példányok visszaküldésének megkísérlése által, csak fölösleges költsége támad.

Adamovics I., Ábrázoló geometria 4. k.
 Almásy I., Magyar nyelvtan. III. oszt. 3. kiad.
 * Badics Ferenc, Magyar olvasókönyv II. 2. kiad.
 Baróti-Csánki, Magyarország története polg. leányisk. sz. 5. kiad.
 Bartos—Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv I. 10. kiad.
 Báthory N., Állattan középisk. felső oszt. sz.
 * Báthory N., Állat- és növénytan II. 2. k.
 Báthory N., Növénytan polg. isk. sz. 4. kiad.
 Boronkay K., Magyar nyelvtan II. oszt. 3. kiad.
 * Boronkay K., Magyar nyelvtan III. oszt. 3. kiad.
 Brózik, Népiskolai földrajz V. oszt. 2. k.
 Cherven Fl., Az osztrák-magyar monarchia 6. kiad.
 * Csapody—Gerlóczy, Egészségtan polg. isk. sz. 6. kiad.
 Csiky K., Alkotmánytan 9. kiad.
 * Curtius—Ábel, Görög nyelvtan 3. k.
 * Czigler Ignác, Művelődés történet.
 Dallos, Angol nyelvtan 5. kiad.
 Dávid István, Rövid latin olvasó- és gyakorlókönyv I—II. o.
 * Dávid István, Latin olvasókönyv 3—4. oszt. 7. kiad.
 Deme Károly, Magyar nyelvtan I—II. oszt. 5. kiad.
 Deutsch—Garai, Német nyelvtan és olvasó III. oszt. 4. kiad.
 Dienes Péter, Földrajz 3. kiad.
 Ember—Hortobágyi, Magyar nemzet története.
 Endrei Á., Német nyelvkönyv I. 3. kiad.
 Endrei Á., Német stílusgyakorlatok 4. k.
 Földes G., Világtörténet II.
 Garai—Pinterits, Kereskedelem—Váltóisme, alsó fokú ker. isk. számára.
 Glósz M., Tót nyelvtan 2. kiad.
 Gööz—Tóth, Magyar olvasó polg. fiu I. 4. kiad.

Gööz—Tóth, Magyar olvasó polg. fiu III. 2. kiad.
 Gyulay Béla, Magyar olvasó polg. isk. I. 7. kiad.
 Halász Ignác, Rendszeres magy. nyelvt.
 * Hankó V. Chémia leányisk. sz. 2. kiad.
 * Harrach József, Magy. arion II. tenor.
 * " " " " II. bassus.
 Havas—Bogyó, Keresk. számtan II. és III. oszt.
 * Homer, Iliasa, ford. Kempf J.
 Horti, Rajzoló geometria I. 3. kiad.
 " " " " II. 2. kiad.
 * Hunfalvy—Schneider, Földrajz polg. fiu isk. sz. II. 3. kiad.
 Hunfalvy—Schneider, Földrajz polg. fiu isk. sz. III. 2. kiad.
 Hunfalvy—Schneider, Földrajz leány isk. sz. I. 7. kiad.
 Hunfalvy—Schneider, Földrajz leány isk. sz. II. 6. kiad.
 Kassay, Önüggyvéd.
 Képešy—Zettner—Magyar, Számtan I. 2. kiad.
 * Környei—Boros, Irodalom tört. 5. kiad.
 Környei—Gyulay, Irálytan 10. kiad.
 " " Polgári jogok.
 Kőrösi, Természetráaj II.
 * Kuttner S., Kleine Naturlehre
 Langraf, Sprachlehre I. 49. kiadás.
 Leffler S., Római irodalomtörténet.
 Lévy—Vida, Magyar—görög szótár füzve.
 " " " " kötve.
 " " Görög szótár cplt kötve.
 * Mártonfy—Weszely, Magyar nyelvtan 3. kiad.
 * Mébold—Ujváry, Francia nyelvtan és olv. I. 2. kiad.
 * Mébold—Ujváry, Francia nyelvtan és olv. II.
 Mendlik—Schmidt, Rajzoló geometria I., II. oszt. 3. kiad.
 Mendlik—Schmidt, Rajzoló geometria III., IV. oszt. 2. kiad.
 Močnik—Schmidt, Számtan 24. kiad.
 * " —Szabóky, Arányszámok 2. kiad.

* Némethy, Szertartások. Elemi isk. sz. 7. kiadás.
 Ney, Német nyelvtan II. 4. kiad.
 " " " " cplt kötve.
 " " " " Ungarische Sprachlehre 26. kiad.
 Novák—Oldal, Magyar olvasókönyv I. 2. kiad.
 Palóczy—Ahn, Olasz nyelvtan 2. kiad.
 Pap János, Természetráaj I. 10. kiad.
 " " " " II. 11. "
 " " " " III. 9. "
 " " " " cplt. 10. "
 Ploetz, Syllabaire 8. kiad.
 Riedl F., Rhetorika 4. kiad.
 Schmidt A., Fizikai földrajz 10. kiad.
 * Schneider—Szenessy, Ált. földrajz 3. k.
 Schwicker Brunó, Földrajz, II. 8. kiad.
 " " " " cplt.
 Szterényi Hugó, Növénytan, 2. kiad.
 " " " " Természetráaj I.
 " " " " II.
 Titz A., Kath. vallástan II.
 * Tóth György, Gyakorló- és olvasókönyv Szepesi Imre latin alaktanához.
 Vadas József, Jogi ismeretek.
 * Vaszary, Világtörténelem III. 5. kiad.
 Veress V., Keresk. tanoncisk. számtan II/III. oszt. sz. 3. kiad.
 Wagner—Horváth, Római régiségek 3. kiad.
 Weszely Ö. Rendszeres magyar nyelvtan.
 Zettner—Magyar, Számtan I. 3. kiad.
 " " " " II. 2. kiad.

Görög és latin remekírók :

* Caesar. De bello gallico ed. Gyurits I. füzet (3.) 2. kiadás.
 * Cicero. Orationes, ed. Kadlicsek (18.)
 * Homer. Odysse, ed. Veres II. füzet (25.)
 * Livii. Ab urbe condita partes selectae, ed. Iványi (17.)
 * Plautus. Trinumusa, ed. Gerevics (32.)
 Virgilius. Aeneise, ed. Veres II. füzet (24.) 2. kiad.
 Hellen remekírók 1., 10., 14.
 Római " 5., 6., 7., 18., 19.

Bizományomban megjelent :

«Kazay, Gyógyszerészi Lexikon» című mű 4 kötetben. Bolti ára kötve 36, füzve 28 korona. Bizományi cikk lévén, csakis rendelésre és készpénzért 25%-kal szállítom.

Tisztelettel

Molnár Mihály.

35

Horovitz Lajos Budapestben keres :

1 Tudománygyűjtemény 1832. 8. 1840. 1., 2., 3., 4., 6., 9., 11. 1841. teljesen. 36

Horovitz Lajos Budapestben keres :

1 Sipos, A szénbányászat 1893. 37

Stampfel Károly Pozsonyban keres

38 ódon állapotban :

1 Magyar Jogi Lexikon I/III. Kötve.

Kilián Frigyes utóda Budapestben keres :

1 Athenaeum 1837: II. 39

1 " 1839. és 1842. cplt.